

الگوی چهار سطحی کرک پاتریک:

یک چارچوب پذیرفته شده برای ارزشیابی برنامه های آموزشی مدل کرک پاتریک است، در واقع باید گفت امروزه پرکاربردترین مدل برای ارزشیابی آموزش مدل کرک پاتریک است. این الگو در سال ۱۹۵۰ توسط کرک پاتریک بیان شده و از آن زمان نیز توسط افراد زیادی با توجه به شرایط دچار تغییر شده است، اما ساخت اصلی آن که حاوی چهار مرحله می باشد، بدون تغییر باقی مانده است. بیشتر مدل ارزشیابی مذکور در بر اساس الگوی ارزشیابی آموزشی بر اساس چهار سطح بنا شده اند که اولین بار توسط کرک پاتریک ارائه شده است. این الگو به عنوان الگوی جامع، ساده و عملی برای بسیاری از موقعیت های آموزشی توصیف شده است و به وسیله بسیاری از متخصصان در این حوزه شناخته می شود. کرک پاتریک ارزشیابی را به عنوان تعیین اثربخشی در یک برنامه آموزشی تعریف کرده و فرایند ارزشیابی را در چهار سطح (واکنش، یادگیری، رفتار و نتایج) تقسیم می کند.

❖ سطح نخست: واکنش (REACTION)

منظور از واکنش میزان واکنشی است که فراگیران به تمامی عوامل موثر در اجرای یک دوره آموزش، از خود نشان می دهند. واکنش چگونگی احساس شرکت کنندگان را در مورد برنامه آموزش اندازه گیری می کند. این پیمایش ها به دنبال دریافت نظرات شرکت کنندگان نسبت به آموزش، برنامه درسی، تکالیف، مواد و تجهیزات آموزشی، کلاس یا وسایل و محتوای دوره های آموزشی ... است.

❖ سطح دوم: یادگیری (LEARNING)

یادگیری عبارت از تعیین میزان فراگیری مهارتها، تکنیک ها و حقایقی است که در دوره آموزشی، به شرکت کنندگان آموخته و برای آنان روشن شده است و می توان از راه آموزش های پیشین، ضمن و بعد از شرکت در دوره های آموزشی، به آنها پی برد.

❖ سطح سوم: رفتار (BEHAVIOR)

منظور از رفتار، چگونگی و میزان تغییراتی است که در رفتار شرکت کنندگان در اثر شرکت در دوره های آموزشی حاصل میشود و آن کار روشن ساخت. این سطح نسبت به سطوح پیشین بسیار چالش برانگیز است چرا که شرکت کنندگان باید فرصتی را بر تغییر در رفتارشان به دست آورند، زمان تغییر در رفتار را به صورت واقعی نمی توان پیش بینی کرد و اینکه جو سازمانی است که می تواند بر تغییر کردن یا نکردن رفتار در حین کار تاثیر داشته باشد.

❖ سطح چهارم: نتایج (RESULT)

منظور از نتایج میزان تحقق هدفهایی است که به منظور مستقیم به سازمان ارتباط دارد. اندازه گیری این سطح بسیار مشکل است و در آن شواهد از نتایج، از قبیل کاهش هزینه ها، دوباره کاریها، افزایش کیفیت تولیدات، سود و فروش بررسی می شود.

جدول: الگوی چهار سطحی کرک پاترک

ابعاد	عوامل	شاخص های سنجش
ارزشیابی واکنش	بررسی نظر شرکت کنندگان نسبت به برنامه آموزشی و محتوای دوره آموزشی و امکانات آن	فرم سنجش واکنش شرکت کنندگان ارسال پیام های انگیزشی اطمینان از محرمانه بودن اطلاعات
یادگیری	تعیین میزان یادگیری، مهارت و فنون طی دوره	سنجش مهارت، دانش و نگرش قبل از آموزش سنجش مهارت، دانش، نگرش بعد از آموزش استفاده از گروه کنترل و گواه
رفتار	بررسی تغییر رفتار در محیط واقعی حاصل از برنامه آموزشی	استفاده از پرسنامه های مناسب به کار بردن گروه کنترل
نتایج	-	بررسی هزینه مصرف شده در آموزش و چگونگی و امکان جبران آن